

~ Väg och vatten ~

SPÅREN AVSLÖJAR vinter som sommar vad som händer omkring oss i naturen. Även den lilla musen lämnar ett avtryck i naturen på sin väg till och från en tillfällig utfodring. Spåren över isen med en hastig inbromsning tyder på svaga isförhållanden och föraren föredrar att backa tillbaka samma väg han kom. Solstrålarna som vi i regel väntar oss är inte långt borta så här års även om de ligger lågt över horisonten. Skuggorna i skogen avslöjar även där vilken nivå solen hade vid fototillfället. Smältvatten i bäckar och diken söker sig till djupare vatten i grönskan.

Hur vägarna än slingrar sig så möter vi fiskaren på isen – när det begav sig. På Kvarkens båtmuseum i Åminne, Malax, kan besökaren studera ting som använts och delvis fortfarande kommer till användning både på vägar och vatten.

Text och bilder: Bror Antus

Fiskaren Josef Enholm i Petsmo, kanske på 1950-talet. Bilden lånad av Torleif Westerholm, Petsmo.

Sparkstöttingen

Fortskaffningsmedlens utmärkta egenskaper har länge varit kända för eller inom mänskligheten när till och med Fred Flinta i tiderna använde ett fordon – om man nu kan kalla det för ett fordon – men det gick att sparka sig fram med det. Och fram kom man troligen under alla förhållanden. Visste du att det också fanns en militärversion, hopfällbar dessutom.

Under vinterkriget i Finland övade manskapet via en sparkstötting utrustad med granruskor föreställande en pansarvagn att möta en fientlig sådan. Nöden har ingen lag heter det och manskapet förstod säkert vad de så småningom skulle möta i skogarna.

I nödfall kunde tre man färdas på varje sparkstötting, en man på vardera mede som sparkade och en man sittande på sätet med rygsäckarna i knäet, allt under förutsättning att det fanns en hyfsad framkomlighet. Tänker man sig tre mans besättning på en spark så vill det till att man har en frusen, skarp och någotsånär plan yta att röra sig på, bäst i så fall direkt på is.

Kvarkens båtmuseum har under sin verksamhet samlat på sig en del sparkliknade typer, som skiljer sig i storlek och utförande från varandra. Cirka 10 stycken är registrerade. Några försedda med en sits och en del utrustades med en låda som kunde bära aktuella bragder – och varför inte förse sparken med ett segel som vid goda vindförhållanden gav sparken en ordentlig skjuts! Sparkens enkla konstruktion garanterar dess livslängd i tiotals år om inte mera vid rätt behandling.

Bror Antus

Foton: Bror Antus (bilderna t.v. och bilden överst t.h.) och Göran Strömfors (de två nedersta bilderna t.h.; även layout)

Sparkstötting med segel (KBM-885) använd av Herman Kulmala, deponerad i Kvarkens båtmuseum av Nils Gästgivar 1990. Nedan några av de 10 sparkstöttingarna i båtmuseet, de flesta använda i fiske.

Januari 2020 Månadsbild
KVARKENS BÅTMUSEUM

Lite kallt om bena

Förmodligen ligger uppvärmningen i våra trakter inte så långt bortom vår horisont dvs. för nulevande, och vad framtiden har att komma med vet vi inte. Låt oss visa några bilder från Malax, Åminne, år 2005 för ca 15 år sedan när isen håller på att stabilisera sig och solen ser vi ligga längst bak i horisonten.

JANUARI-STARTEN PÅ DET NYA ÅRET kräver av var och en någon typ av sysselsättning, tankarna snurrar i huvudet – skall jag satsa på det eller det eller fortsätta som förut. Tidevarvet kan snabbt förändras, tänk bara på Brexit, ett politiskt ställningstagande (2019) utanför våra gränser vad det kan innebära. Oavsett vinst eller nederlag så verkar årstiden sköta sig själv vad vi än tycker och tänker.

Låt oss rikta en tanke till forna dagars säljagare i Kvarkenområdet, dessa som var helt beroende av isarna för att kunna röra sig fritt. En yrkeskår som nästan har försvunnit eftersom underlaget i form av frusna vidder håller på att försvinna.

En bild som visar en sälbössa nära inpå mekanismen för ett lyckat skott. Jägaren måste vara mån om sitt, bland annat geväret, för att på isarna ha en lyckad framgång. Hårt slitage i väglöst land gav sina skavanker inte bara på utrustningen utan även på utövaren, solbränd i skinnet men kroppsligen hunsad av väder och vind och ett matförråd som inte fanns. Likväl upprepades samma förfarande varje år så långt krafterna räckte. Det var ett etablerat gäng som länge har gått i arv och även till sägner.

Misströsta inte så länge vi kan se ljuset i tunneln.

Text och bilder: **Bror Antus**

